

СТАНОВИЩЕ

От проф. дсн Светлана Съикова

за материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент” по специалност „Социология“, професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата, обявен за нуждите на секция „Публични политики и социални промени“ в Институт по философия и социология при БАН

За участие в конкурса за доцент по специалност „Социология“, обнародван в ДВ бр. 67/28.07.2020., е подала документи гл. ас. д-р Светлана Стаменова и е единствен кандидат.

Общо описание на представените материали

Светлана Стаменова участва в конкурса с 22 публикации. Те са представени в съответствие с изискванията на Правилника на ИФС и включват: хабилитационен труд (монографията „Политически и етически влияния върху националното съзнание на българското етническо мнозинство“, 2019), друга публикувана книга, 7 студии, 12 статии и 1 глава в колективна монография, част от които са издадени на английски език. Представените публикации осигуряват количествена оценка на постиженията на кандидата, която е значително по-висока от минималните изисквания за заемане на длъжността „доцент”. Това се отнася и за отделните показатели, които влизат в общия брой точки, формиращи минималните изисквания. Представените публикации също така ясно са разграничени от публикации, използвани за покриване на минималните изисквания за „доктор“ и „главен асистент“.

Обща характеристика на научната, научно-приложната и преподавателска дейност

В структурата на общата академична дейност на д-р Св. Стаменова ясно преобладава научно-изследователската работа. Представените публикации показват, че споменатите по-горе количествени показатели са постигнати чрез изследователска работа със значителен мащаб, интензивност и дълбочина на изследванията.

Областите на научните ѝ интереси са свързани с: политическа подкрепа; национализъм; междуетнически отношения; Балкани; неолиберализъм и глобализация; емпирични изследвания и анализи.

Учебна дейност на кандидата от началото на кариерата му

В периода 1999 – 2001г. Светлана Стаменова е изнасяла курсове лекции: “Теории и концепции за пост-комунистическата системна промяна”, Катедра по социология и Катедра по политически науки на СУ “Климент Охридски”; “Теории и концепции за пост-комунистическата системна промяна” в Югозападен Университет в Благоевград; “Теории и концепции за пост-комунистическата системна промяна” в Нов Български Университет.

Съдържателен анализ на научните постижения на кандидата, ясна характеристика на научните приноси

Представената от д-р Светлана Стаменова справка за научните приноси (посочени са 19 теоретични и научно-приложни приноси) съдържа интересни и значими приноси, които отразяват основната част от извършената изследователска работа и съдържанието на представените публикации.

Предварително ще отбележа, че като цяло подкрепям самооценките на Св. Стаменова за приносите и постиженията, които се съдържат в публикациите с резултатите от изследователската ѝ дейност. Те са реалистични и ясно открити.

Предполагам, че не се очаква от мен да повтарям тук всичките. Вместо това ще се опитам да представя най-значимите от тях по мое лично виждане. Накратко те се отнасят до следното:

Първо, върху основата на информация от проведени емпирични социологически изследвания през 1999, 2001 и 2011 г. са направени множество обобщени оценки. С тях се проследяват различни аспекти от динамиката – нагласи, отношения и настроения в българското общество през годините на прехода. За целта са използвани обобщени статистически показатели, като: 1) удовлетвореност на анкетираните от начина, по който на практика функционира демокрацията у нас; 2) реалната подкрепа за управляващите; 3) доверието в институциите Парламент, Министерски съвет, Президентство, политически партии, синдикати и други. Оценка са направени в статичен и динамичен аспект. Изводите, които авторката прави са обосновани, очаквани и не изненадват никого.

Второ, значими са и резултатите от изследването на връзки, отнасящи се до вижданията на изследваните лица по въпросите на националната идентичност, толерантността към етническите групи, ксенофобия към имигрантите у нас и други. На основата на вторичен анализ на данните от представително изследване (2011 г. с обем на извадката 1000 лица) и формулирани предполагаеми връзки между тях с някои от

обуславящите ги фактори са изследвани количествените съотношения между тях. Това е направено с помощта на регресионни коефициенти. Макар и само фрагментарно, получените от това резултати също осветляват интересни аспекти от общата социална динамика на обществените настроения и отношения в българското общество.

Трето, значими са и резултатите от голям брой проведени социологически изследвания. Те се отнасят до оценки на важни различия между някои страни в преход (България, Румъния, Сърбия и други) по важни показатели, характеризиращи изследвания период.

Четвърто, безспорно полезно е обсъждането на проблеми, какъвто примерно е продажбата на българска земя. За позицията и визията ѝ по този въпрос авторката заслужава адмирации. Те не се свързват с конкретни емпирични оценки на ситуацията у нас. Но са нещо не по-малко важно. Кандидатката осветлява една световна тенденция, политика и стремеж на други страни да купуват и завладяват земите на бедни страни. Главните последици от това са разорение на местните фермери и по-общо – опустошаване на земеделието им.

Пето, и накрая още нещо, което Св. Стаменова е пропуснала да отбележи в приносите си, но което е изключително важно за настоящето и бъдещето на света. Тя е направила една много полезна систематизация на вижданията на много водещи световни учени от социалната област, които подлагат на сериозна критика неолибералната и глобалистка идеология и практика. И реализираните политики на овластените адепти. Визираната систематизация е полезна преди всичко с това, че: 1) до неотдавна у нас беше политнекоректно не само да се критикуват, но дори да се споменават подобни теми. За дискутирането им у нас все още е нужен кураж; 2) обществото трябва да е информирано за политиките на сторонниците на новия световен ред и за опасностите, които застрашават човечеството 3) поради факта, че от началото на прехода овластенният политически елит следва тъкмо тези политики.

Отражение на научните публикации на кандидата в академичната литература

Д-р Св. Стаменова е представила 21 цитирания предимно в международни реферирани издания.

Критични бележки по представените трудове

Нямам критични бележки, но използвам случая да споделя с кандидатката някои размисли, засягащи нейната бъдеща изследователска работа.

Първо, не изглежда убедително проявеният стремеж при тълкуване на резултатите от емпирични социологически изследвания да се потвърждават или отхвърлят хипотезите в изследването по категоричен начин. Общосподелено е виждането между учените, че когато доказателствата за дадена хипотеза се основават на емпирични данни нямаме право на окончателна присъда („за или против“). Можем само да твърдим, че данните от изследването се съгласуват (основание да бъде приета) или не се съгласуват в обратния случай.

Второ, за мен е необясним фактът, че във всичките 90 таблици t-тестът не показва нито една от връзките като статистически значима (свидетелство за това са нулите в колоната „Significance“). Това не звучи логично при извадка от 1000 изследвани единици. Обясненията могат да бъдат: 1) недостоверна първична информация; 2) използваните модели на множествената регресия може би са неадекватни; 3) възможно е връзките да се проявяват като много слаби и трудно уловими при анализа; 4) грешки в програмата за електронна обработка на данните. Това е повод за размисъл и евентуална консултация с други специалисти.

Заклучение

Имайки предвид обема и качеството на изследователската работа на д-р Светлана Стаменова, нейните приноси, както и личните ми впечатления от нея убедено предлагам на уважаваните членове на Научното жури по конкурса да препоръчат на Научния съвет на Института по философия и социология при БАН гл. асистент д-р Светлана Стаменова да бъде назначена на научната длъжност „доцент“ по специалност „Социология“, професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата.

16. 11. 2020 г.
София

Член на научното жури:
Проф. дсн Св. Съйкова